

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-130>

УДК 336.748 (477)

ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

FOREIGN EXCHANGE REGULATION IN UKRAINE: CURRENT TRENDS AND PROSPECTS

Холодна Юлія Євгеніївна

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7160-5782>

Kholodna Yuliia

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Доведено, що валютне регулювання є важливим елементом економічної політики країни. Акцентовано увагу на тому, що вітчизняний валютний ринок в значному ступені віддзеркалює основні тенденції та ситуацію в національній економіці, що цілком відповідає загальним світовим ознакам. Встановлено, що для реалізації процесу валютного регулювання та контролю, в країні використовується система, яка складається з відповідних засобів впливу – інструментів (як ринкових так і адміністративних). Акцентовано увагу на основних інструментах, які складають вітчизняну систему валютного регулювання та контролю. Проаналізовано сучасні тенденції її розвитку. Відзначено особливості регуляторних дій, які були впроваджені на валютному ринку в період воєнного стану. Сформовано перспективні напрями розвитку сфери валютного регулювання в країні.

Ключові слова: валютне регулювання, валютний ринок, система валютного регулювання, розвиток, національна економіка, валютні обмеження, валютний контроль.

It is proved that currency regulation is an important element of the country's economic policy. The theoretical aspects of this issue are studied. It is noted that in the scientific space there are several approaches to interpreting the concept of currency regulation and its content (using a "narrow" approach and adhering to a broad understanding). Attention is focused on the fact that the domestic currency market largely reflects the main trends and situation in the national economy, which is fully consistent with general global characteristics. According to the results of the study, it was established that in practice, to implement the process of currency regulation and control, the country uses a system consisting of certain means of influence – instruments (both market and administrative). The set of such instruments and their share in the general system of currency regulation and control of the country are specific in different states due to the situation on the currency market and the degree of its development, the level of convertibility of the national currency, the presence of modern challenges and risks, etc. Attention is focused on the main instruments that are part of the domestic system of currency regulation and control. Among them: discount policy; foreign exchange policy; devaluation and revaluation; diversification of foreign exchange reserves; policy of currency restrictions. A retrospective analysis of the state of the domestic currency regulation system was conducted. It was noted that after 2014, due to the European integration vector of the country's development, a new stage in the development of the domestic currency regulation system was observed, which is characterized by a change in the regulatory model to a liberal one. Attention is focused on the fact that the war in the country, which began due to aggression from the Russian Federation, created significant challenges and additional risks for the national economy, causing sharp changes in the currency market and in the sphere of regulation of such operations (from liberal policy to strict restrictions). Regulatory actions that were implemented in the currency market during the martial law period are characterized. Promising directions for the development of the sphere of currency regulation in the country are formed.

Keywords: currency regulation, currency market, currency regulation system, development, national economy, currency restrictions, currency control.

Постановка проблеми. Валютне регулювання є важливим елементом економічної політики країни. Різкі коливання валютного

курсу здатні спричинити негативні наслідки як для національної так і світової економіки в цілому. Серед основних з них: зниження екс-

портної активності та рівня інвестицій, регрес в соціально-економічних процесах та ін.

В свою чергу впорядкування валютних операцій, запровадження ефективного регуляторного механізму, спрямованого на стабілізацію обмінного курсу валют набуває великого значення, сприяючи нарощуванню виробництва та зростанню чистого експорту, та є одним з важливих чинників розвитку економіки, особливо в умовах існуючих викликів та загроз.

Слід відзначити, що регуляторні функції в цій сфері виконуються державою та уповноваженими державними органами, які, спираючись на нормативно-правовий базис, регламентують відносини між господарюючими суб'єктами щодо проведення валютних операцій та іншої діяльності на валютному ринку.

В цьому контексті науковці справедливо звертають увагу на той факт, що процес валютного регулювання являє собою «...економічно обґрунтований компроміс між приватними інтересами суб'єктів валютних операцій та публічним інтересом» [1, с. 217], відзначаючи необхідність вдосконалення регулювання такої діяльності.

Отже, констатуємо, що ефективна інтеграція методів валютного регулювання є одним із основних принципів державної валютної політики.

В свою чергу світові практики доводять, що ефективність цих процесів цілком залежить від дієвості відповідних регуляторних інструментів, які включають систему засобів валютних обмежень та валютного нагляду, комплекс заходів, спрямованих на стимулювання зовнішньоекономічних операцій.

Інтеграція України до Європейського простору, активне співробітництво з країнами на світових ринках підвищує роль державного регуляторного впливу на діяльність суб'єктів валютних відносин, питань ефективності запроваджених режимів функціонування всіх видів валюти. Крім того, соціально-економічні проблеми, з якими стикається сьогодні країна, повномасштабна війна, яка спричинила додаткові виклики та загрози для розвитку, зумовлюють підсилення уваги до існуючої системи валютного регулювання. В цьому контексті набуває значущості проблема аналізу існуючих в країні тенденцій та формування перспективних напрямів в цій сфері (з врахуванням існуючих ризиків), що обумовлює актуальність тематики дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різним аспектам валютного регулювання

присвячено праці як зарубіжних так і вітчизняних науковців. Так, дослідженню теоретичного підґрунтя даного явища, особливостям застосування нормативно-правового базису регуляторних процесів на валютному ринку в Україні сформовано в роботах О. Андрусь [2], О. Береславської [3], А. Кузнєцової [1], О. Лісовол [4], Н. Місяць [1], Д. Салмінського [5] тощо.

Дослідження сучасних тенденцій валютного регулювання та аналізу як вітчизняних так і зарубіжних практик застосування розмаїття методів в цій сфері (від «валютної монополії» до лібералізації валютних операцій) знаходяться в полі зору О. Антонюк [6], К.Болдовської [1], Ф. Журавки [7], Н. Кінзерської [8], С. Левицької [9], О. П'янкової [11] та ін.; особливості регуляторної діяльності в умовах запровадження цифрової валюти, включаючи ризики, пов'язані з її використанням, розглянуто в наукових напрацюваннях М. Дуффі [12] та П. Латімера [12].

Аналізу впливів вибору режиму обмінного курсу на економічне становище країни присвячено роботи М. Джаміль [13] та ін.

Значна увага проблемам валютного регулювання приділяється на державному рівні, що сприяло формуванню відповідного нормативно-правового базису [14–18].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, відзначаючи значне опрацювання питань в цій сфері та вагомий практичний досвід формування валютної політики в країні зазначимо, що проблема аналізу існуючих в країні тенденцій та формування перспективних напрямів регулювання валютного ринку потребує додаткового опрацювання з врахуванням сучасних ризиків, зокрема, умов воєнного стану, оскільки така ситуація вимагає особливих дій з боку як регуляторів так і суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження – аналіз сучасних тенденцій функціонування системи валютного регулювання в Україні та перспектив в цій сфері, враховуючи умови воєнного стану в країні

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження теоретичного базису за даною проблематикою дозволило констатувати, що в науковому просторі існує декілька підходів щодо трактування поняття валютного регулювання та його змістовного наповнення.

Так, деякі дослідники розуміють його у «вузькому» сенсі, трактуючи як:

– «... метод, форму чи інструмент системи державного управління міжнародними

економічними відносинами, регулювання економіки або зовнішньої торгівлі» [3, с. 17];

– «...діяльність державних органів...» [5, с. 340], акцентуючись на контролі валютного обігу, впливі на курс національної валюти.

Дотримуючись широкого розуміння, науковці звертають увагу на цю дефініцію, як:

– «...спеціальний правовий режим реалізації валютних відносин...» [8, с. 37], підкреслюючи наявність в його складі комплексу заходів, спрямованих на функціонування валютного ринку країни;

– впорядковану на державному рівні «...сукупність нормативних документів» [9, с. 17], яка регулює цілий комплекс дій у сфері валютних відносин (міжнародні валютні платежі та внутрішні операції, підтримку валютних резервів тощо);

– «...систему регламентаційних заходів держави у сфері міжнародних розрахунків і порядку проведення валютних операцій» [11] та ін.

Зазначимо, що вітчизняний валютний ринок в значному ступені віддзеркалює основні тенденції та ситуацію в національній економіці, що цілком відповідає загальним світовим ознакам.

Його формування та етапи розвитку пов'язуються з процесами економічного реформування та трансформацій, вирізняючись існуванням системи регулювання, яка характеризується значним рівнем залученості до важливих процесів і сегментів через відповідні органи (державні установи, міжнародні фінансові організації), наявністю угод (в тому числі міжнародними) та страхуванням від валютних ризиків.

Як свідчать результати досліджень, задля практичної реалізації валютного регулювання та контролю, в країні сформована відповідна система, яка складається з певних засобів впливу - інструментів,

Такі інструменти являють собою заходи регуляторної спрямованості, які використовуються державою для впливу на суб'єктів валютних відносин та їх діяльність з метою реалізації цілей валютної політики [10, с. 123].

При цьому, враховуючи специфіку застосування та впливу, їх умовно розподіляють на такі групи, як: ринкові (наприклад, проведення валютних інтервенцій, диверсифікація золотовалютних резервів, регулювання валютного курсу) та адміністративні (девальвація, ревальвація, валютні обмеження) [16; 18]. Зазначимо, що дієвість таких регуляторних інструментів повинна забезпечити стабіль-

ність на валютному ринку, але, разом з тим, характеризуватись адаптивністю, враховуючи зміни соціально-економічних, політичних та інших факторів.

Безумовно, набір цих інструментів та їх частка в загальній системі валютного регулювання та контролю країни специфічні в різних державах через ситуацію на валютному ринку та ступінь його розвитку ринку, рівень конвертованості національної валюти, наявність сучасних викликів і ризиків та ін.

Серед основних інструментів, які представляють вітчизняну систему валютного регулювання та контролю, слід відзначити такі, як: дисконтна політика; девізна політика; девальвація і ревальвація; диверсифікація валютних резервів; політика валютних обмежень (рис. 1). Підкреслюючи значущість та зростання ролі держави в сучасних регуляторних процесах, вважаємо доцільним вказати на значну частку ринкових регуляторів в цій системі.

І в цьому контексті цілком погоджуємось з думкою дослідників [6, с. 377], які звертають увагу на той факт, що дії держави не повинні замінювати їх, а мають лише доповнювати та коригувати у встановленому порядку.

Ретроспективний аналіз стану вітчизняної системи валютного регулювання доводить, що до 2014 року ці процеси передбачали значний обсяг обмежень на валютному ринку, які спрацьовували не лише при процедурах з капіталом, а й при здійсненні поточних операцій, вимагаючи обов'язкову реалізацію валютної виручки, граничні строки розрахунків, які мали не перевищувати 90 календарних днів, видачу дозволів на купівлю валюти тощо.

Євроінтеграційний вектор розвитку країни, взятий після 2014 року, підписання відповідних угод з європейськими країнами сформували новий етап в розвитку вітчизняної системи валютного регулювання, а основні зміни знайшли відображення у започаткованому нормативно-правовому базисі, зокрема, Законі «Про валюту та валютні операції» (2018 р.).

Відзначимо, що цей документ відкрив шлях до зміни моделі валютного регулювання на ліберальну, серед основних концептів якої, вважаємо доцільним звернути увагу на такі, як:

– вільне проведення валютних операцій (за винятком тих, що заборонено чинним законодавством);

– здійснення операцій з валютними цінностями (національною та іноземною валютою, банківськими металами);

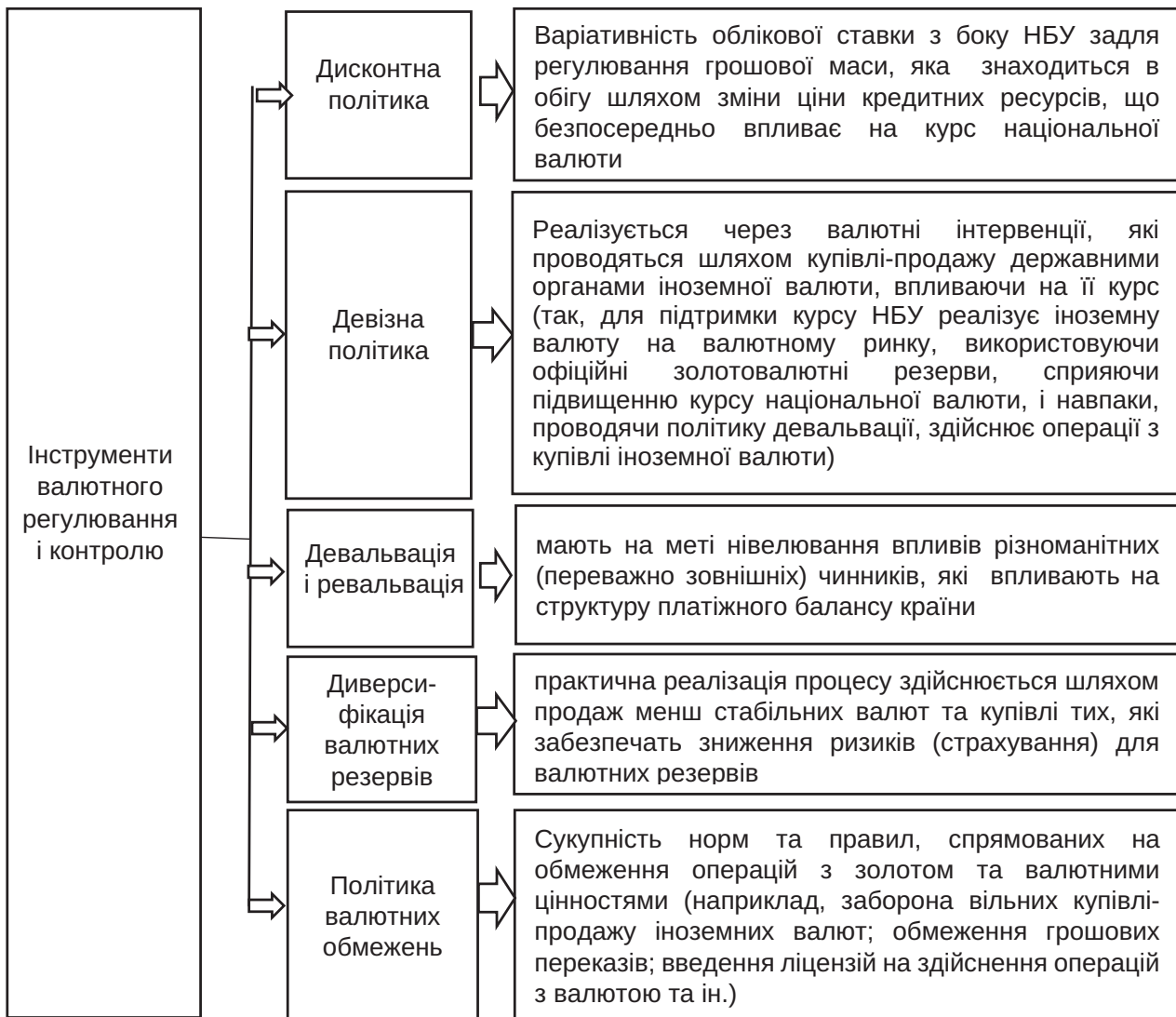

Рис. 1. Система інструментів валютного регулювання і контролю, які використовуються в країні

Джерело: сформовано автором на основі [17; 18]

- спрощення процесу ліцензування шляхом введення лише декількох ліцензій (банківської та валютної);
- введення валютного нагляду;
- запровадження заходів захисту (підтвердження ознак, притаманних кризам з боку Ради НБУ, звітування) [14].

В свою чергу, НБУ розпочав реалізовувати цей курс через поступове скасування валютних обмежень та в сфері операцій, які пов'язані з рухом капіталу, запровадження режиму плаваючого обмінного курсу, валютних інтервенцій з метою згладжування його надмірних коливань та ін.

Безумовно такі дії стали реальними через відносно сприятливий вплив зовнішніх факторів (соціально-політична стабільність, неви-

сокий інфляційний рівень, підвищення рівня ВВП тощо).

Але, війна в країні, яка розпочалась через агресію з боку РФ, створила значні виклики та додаткові ризики для національної економіки, спричинивши різкі зміни на валютному ринку та в сфері регулювання таких операцій (з ліберальної політики на жорсткі обмеження).

Враховуючи умови воєнного стану, користуючись чинним законодавством [16], НБУ запровадив фіксацію курсу валюти та вжив низку регуляторних заходів, спрямованих на його стабілізацію шляхом обмеження валютних операцій для господарюючих суб'єктів (рис.2) та зниження тиску на валютному ринку.

Крім того, з боку НБУ запроваджено посилення вимог до небанківських установ задля

усунення спекуляцій на валютному ринку в існуючих умовах та стабілізації національної фінансової системи. Зокрема:

заборона на розміщення інформації про валютні курси поза межами кас установ та в пунктах обміну іноземних валют, а сам процес обслуговування клієнтів мав здійснюватися із відеоспостереженням [16; 17];

заборона на перекази з України за кордон в іноземній та національній валютах (виняток –

оплата витрат за кордоном, які пов'язані з лікуванням чи смертю громадян, а також витрати на оплату рахунків за навчання). При цьому будь яких обмежень на перекази з-за кордону не встановлено. Важливо, що фізичні особи, які здійснюють волонтерську діяльність, можуть купувати валюту та переказувати її за кордон у межах щомісячного ліміту 400 тисяч гривень в еквіваленті, або ж без обмежень використовувати гривневі пла-

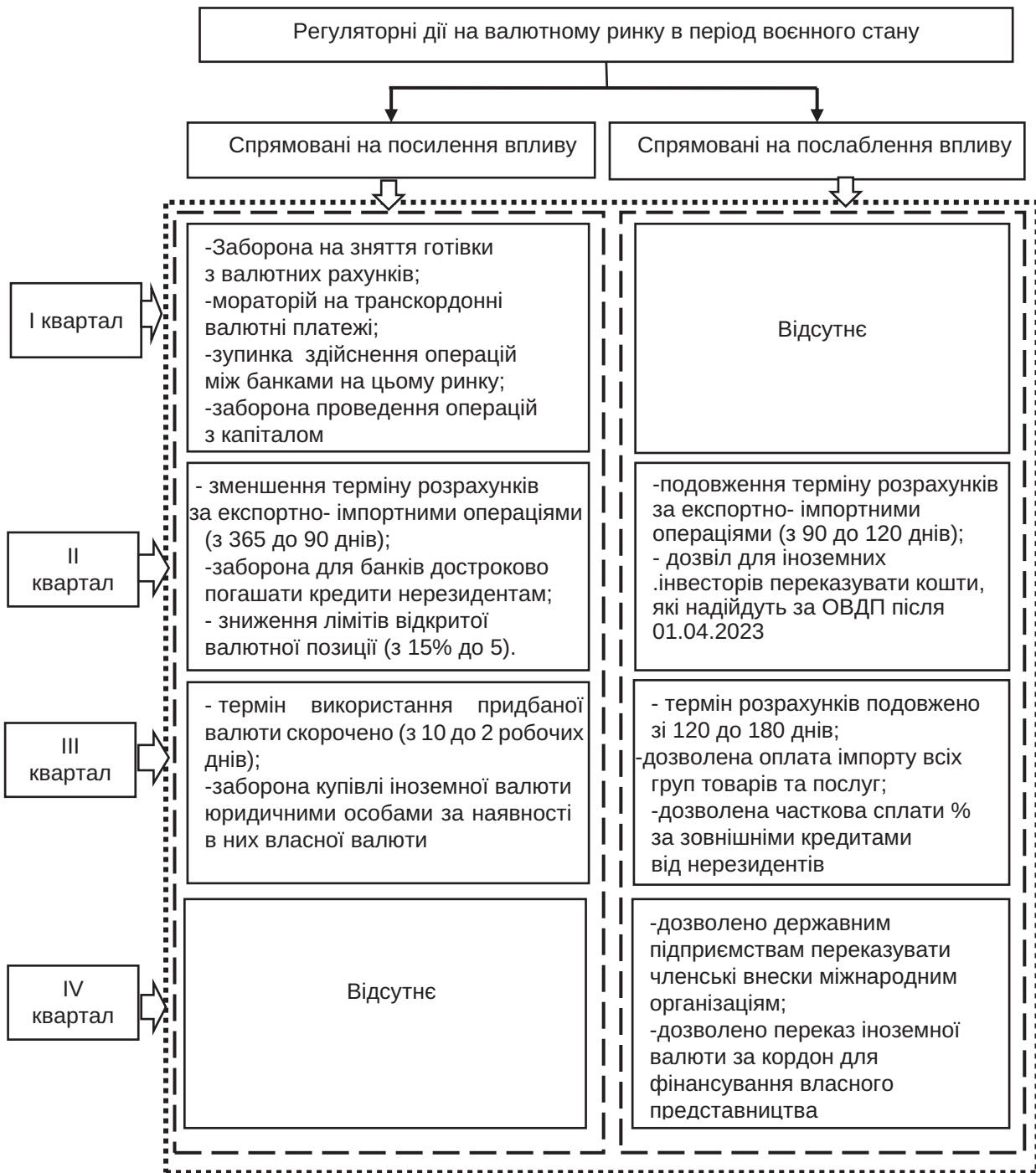

Рис. 2. Регуляторні дії на валютному ринку в період воєнного стану, запроваджені у 2022 р.

Джерело: складено за даними [16–18]

тіжні картки для придбання товарів, які підвищують обороноздатність країни [17].

Слід відзначити, що дещо сформувавши передумови для стабілізації ситуації на валютному ринку, наприкінці червня 2023 року Правлінням НБУ затверджено Стратегію пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу і повернення до інфляційного таргетування.

А з жовтня 2023 року НБУ перейшов до керованої гнучкості обмінного курсу, коли офіційний курс залежить від курсу операцій на міжбанківському ринку, а не директив, як раніше.

Передбачається, що це буде передумовою для адаптації економіки та повернення до інфляційного таргетування – публічного оголошенні кількісних цілей з інфляції та зобов'язання центрального банку досягати цих цілей упродовж середньострокового періоду.

Крім того серед важливих ініціатив щодо послаблення введених обмежень слід відзначити дозвіл для банків (вперше з початку війни) на продаж безготівкової іноземної валюти фізичним особам без підтвердження підстави здійснення таких операцій (в межах 50 тис. грн в еквіваленті на місяць для одного банку), а також збільшення зі 100 тис. грн до 200 тис. грн. місячного ліміту купівлі безготівкової іноземної валюти з подальшим розміщенням її на депозитах на три місяці [18].

Висновки. Таким чином, валютне регулювання є важливим елементом економічної політики, а запровадження ефективного регуляторного механізму, спрямованого на стабілізацію обмінного курсу валют набуває великого значення для економіки країни. Війна в країні, яка розпочалась через агресію з боку РФ, створила значні виклики та додаткові ризики для національної економіки, спричинивши різкі зміни на валютному ринку та в сфері регулювання таких операцій. А НБУ вжито регуляторні дії, які були впроваджені на валютному ринку в період воєнного стану. Враховуючи сучасні виклики та ризики, які склались сьогодні в національній економіці, вважаємо доцільним звернути увагу на перспективні напрями регуляторної діяльності в цій сфері. А саме: формування комплексу законодавчих, нормативно-правових і інших заходів для розв'язання актуальних проблем розвитку валютного ринку, процесів інвестування економіки країни й забезпечення інтеграції в систему європейського фінансового ринку; реалізація комплексу дій, спрямованих на забезпечення стабільності національної валюти та макрофінансової стабільності, а також уникнення неконтрольованих валютно-курсних ризиків та мінімізації ризиків для курсової стійкості. Але практична робота в рамках цих напрямів потребує конкретизації комплексу дій, що складає перспективи подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кузнецова А. Я., Місяць Н. О. Концептуальні засади формування механізму валютного регулювання в Україні. *Бізнес Інформ*. 2017. № 9. С. 215–220.
2. Андрусь О. І., Ряба Л. В. Механізм державного регулювання валютного ринку в Україні. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва : збірник наукових праць*. 2012. Вип. 10. С. 196–202.
3. Береславська О. І. Актуальні проблеми курсової політики України. *Вісник НБУ*. 2010. № 2. С. 16–20.
4. Лісовол О. М. Іноземний досвід фінансово-правового регулювання валютного контролю. *Право і суспільство*. 2017. № 4. С. 198–203.
5. Салмінський Д. В. Валютне регулювання і контроль у сучасних умовах економічного зростання України. *Міжнародна економічна політика : наук. журнал*. 2012. Спец. вип.: у 2 ч. Ч. 2. С. 339–342.
6. Antoniuk O., Koval N., Savitska S., Mulyk Y., Kuzyk N., Koshchynets M. Development of internal control and audit in Ukraine. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. Vol. 12. No. 6. P. 376–390. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i6.1761>
7. Болдовська К. Особливості та складові облікового забезпечення міжнародних операцій суб'єктів господарювання. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-33> (дата звернення: 11.09.2024).
8. Журавка Ф. О. Науково-методичний підхід до визначення місця валютного регулювання в системі державної економічної політики України. *Вісник університету банківської справи*. 2017. № 3 (30). С. 36–41.
9. Кінзерська Н. В. Складові зовнішньоекономічної діяльності як об'єкти бухгалтерського обліку в умовах невизначеності зовнішнього середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 15–16. С. 100–105. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.15-16.100>

10. Levytska S., Krynychnay I., Akimova A., Kuzmin O. Analysis of business entities financial and operational performance under sustainable development. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. Vol. 2. No 25. P. 122–131. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcactp.v2i25.136476>
11. П'янкова О. В. Валютне регулювання експортних та імпортних операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в контексті антикризових заходів. *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5277> (дата звернення 11.09.2024).
12. Jamil M. N. Impact the choice of exchange rate regime on country economic growth: which anchor currency leading the 21st century. *Journal of Environmental Science and Economics*. 2022. Vol. 1(1). P. 18–27.
13. Latimer P., Duffy M. Deconstructing digital currency and its risks: Why ASIC must rise to the regulatory challenge. *Federal Law Review*. 2019. Vol. 47(1). P. 121–150.
14. Про валюту та валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n831> (дата звернення: 11.09.2024).
15. Про введення додаткових механізмів для стабілізації грошово-кредитного та валютного ринків України: Постанова НБУ від 29.08.2014 № 540 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0540500-14> (дата звернення: 11.09.2024).
16. Про особливості регулювання та нагляду за здійсненням діяльності з торгівлі валютними цінностями в готівковій формі в період дії воєнного стану: Постанова НБУ від 29.07.2022 року № 165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n831> (дата звернення: 11.09.2024).
17. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова НБУ від 24.02.2022 року № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n831> (дата звернення: 11.09.2024).
18. Річний звіт Національного банку України за 2023 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2023-rik-vid-strategiyi-vijivannya-do-strategiyi-vidnovlennya> (дата звернення: 11.09.2024).

REFERENCES:

1. Kuznietsova, A. Ia., Misiats, N. O. (2017). Kontseptualni zasady formuvannya mekhanizmu valiutnoho rehulivannya v Ukraini [Conceptual foundations of the formation of the currency regulation mechanism in Ukraine]. *Biznes Inform*, 9, 215–220. [in Ukrainian].
2. Andrus, O. I., Riaba, L. V. (2012). Mekhanizm derzhavnogo rehulivannya valiutnoho rynku v Ukraini [The mechanism of state regulation of the foreign exchange market in Ukraine]. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo : zbirnyk naukovykh prats*, 10, 196–202. [in Ukrainian].
3. Bereslavska, O. I. (2010). Aktualni problemy kursovoi polityky Ukrainy [Actual problems of exchange rate policy of Ukraine]. *Visnyk NBU*, 2, 16–20. [in Ukrainian].
4. Lisovol, O. M. (2017). Inozemnyi dosvid finansovo-pravovoho rehulivannya valiutnoho kontroliu [Foreign experience of financial and legal regulation of currency control.]. *Pravo i suspilstvo*, 4, 198–203. [in Ukrainian].
5. Salmynskiy, D.V. (2012). Valiutne rehulivannya i kontrol u su-chasnykh umovakh ekonomichnoho zrostantia Ukrainy [Currency regulation and control in the current conditions of economic growth of Ukraine]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka : nauk. Zhurnal*, 2 (2), 339–342. [in Ukrainian].
6. Antoniuk, O., Koval, N., Savitska, S., Mulyk, Y., Kuzyk, N., Koshchynets, M. (2021). Development of internal control and audit in Ukraine. *Independent Journal of Management & Production*, vol. 12, no. 6, pp. 376–390. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i6.1761>
7. Boldovska, K. (2022). Osoblyvosti ta skladovi oblikovoho zabezpechennia mizhnarodnykh operatsii subiektyv hospodariuvannya [Peculiarities and components of accounting support of international operations of business entities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-33> (accessed 11.09.2024). [in Ukrainian].
8. Zhuravka F. O. (2017). Naukovo_metodychnyi pidkhid do vyznachennia mistsia valiutnoho rehulivannya v systemi derzhavnoi ekonomichnoi polityky Ukrainy [A scientific-methodical approach to determining the place of currency regulation in the system of state economic policy of Ukraine]. *Visnyk universytetu bankivskoi spravy*, 3 (30), 36–41. [in Ukrainian].
9. Kinzerska, N. V. (2020). Skladovi zovnishnoekonomichnoi diialnosti yak obiekty bukhhalterskoho obliku v umovakh nevyznachenosti zovnishnoho seredovyscha [Components of foreign economic activity as objects of accounting in conditions of uncertainty of the external environment]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 15–16, 100–105. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.15-16.100> [in Ukrainian].
10. Levytska, S., Krynychnay I., Akimova, A., Kuzmin O. (2018). Analysis of business entities financial and operational performance under sustainable development. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, vol. 2, no. 25, pp. 122–131. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcactp.v2i25.136476>.

11. Piankova, O. V. (2016). Valiutne rehulivannia eksportnykh ta importnykh operatsii subiektiv zovnishnoe-konomichnoi diialnosti v konteksti antykryzovykh zakhodiv [Currency regulation of export and import operations of subjects of foreign economic activity in the context of anti-crisis measures]. *Efektivna ekonomika*, 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5277> (accessed 11.09.2024). [in Ukrainian].
12. Jamil, M. N. (2022). Impact the choice of exchange rate regime on country economic growth: which anchor currency leading the 21st century. *Journal of Environmental Science and Economics*, vol. 1(1), pp. 18–27.
13. Latimer, P., Duffy, M. (2019). Deconstructing digital currency and its risks: Why ASIC must rise to the regulatory challenge. *Federal Law Review*, vol. 47(1), pp. 121–150.
14. Pro valiutu ta valiutni operatsii : Zakon Ukraïny vid 21.06.2018 № 2473-VIII [On currency and currency transactions: Law of Ukraine dated 06.21.2018 No. 2473-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n831>. (accessed 11.09.2024). [in Ukrainian].
15. Pro vvedennia dodatkovykh mekhanizmiv dlia stabilizatsii hroshovo-kredytnoho ta valiutnoho rynkiv Ukrainy: Postanova NBU vid 29.08.2014 roku № 540 [On the introduction of additional mechanisms to stabilize the monetary and credit and currency markets of Ukraine: Resolution of the NBU dated August 29, 2014 No. 540]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0540500-14>. (accessed 11.09.2024). [in Ukrainian].
16. Pro osoblyvosti rehulivannia ta nahliadu za zdiisnenniam diialnosti z torhivli valiutnymi tsinnostiamy v hotivkovii formi v period dii voiennoho stanu: Postanova NBU vid 29.07.2022 roku № 165 [On the peculiarities of the regulation and supervision of trading in currency values in cash during the period of martial law: Resolution of the NBU dated July 29, 2022 No. 165]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n831> (accessed 11.09.2024). [in Ukrainian].
17. Pro robotu bankivskoi systemy v period zaprovadzhennia voiennoho stanu: Postanova NBU vid 24.02.2022 roku № 18 [On the operation of the banking system during the introduction of martial law: Resolution of the National Bank of Ukraine of February 24, 2022 No. 18]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n831> (accessed 11.09.2024). [in Ukrainian].
18. Richnyi zvit Natsionalnogo banku Ukrainy za 2023 rik [Annual Report of the National Bank of Ukraine for 2023]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2023-rik-vid-strategiyi-vijivannya-do-strategiyi-vidnovlennya> (accessed 11.09.2024). [in Ukrainian].